

dajale; zalagale vojaštvo, kaznilnice, bolnice itd.; ogledale lovske škode in škode po manevrih itd.; razsojale o prepirih v prvi inštanči, vzboljševale s skupnimi močmi zemljišča itd. Občinske zadruge naj bodo zvezane v jedno skupno državno zadrugo. Vse se združuje, da s skupnimi močmi zmaga — združiti se mora — tudi kmetiški stan: v tem znamenju bo zmagal.

Vsi so bili jako zadovoljni s temi točkami in sklenili smo poslati jih gg. državnim poslancem, da jih krepko podpró, in državnej zbornici kakor peticijo. »Doselej smo vzdihovali«, slišalo se je, »in mislili: vse nič ne pomaga; toda sedaj hočemo podučevati svoje razmerje in potrebna zdravila in delovati, klicati in zahtevati, dokler se nam neznosno stanje ne vzljajša«.

Omenjal sem nekatere točke prav kratko, da ne bodo vsem cenjenim bralcem umljive; to pa zato, da ni dopis predolg, in ker sem prepričan, da se bodo po vseh naših, dosedaj tako zaspanih krajih v kratkem vzbudili jednaki shodi, kjer se bodo te in podobne zahteve natanko razlagale.

Bratje, na delo, dokler ni prepozno! Z vsakim dnem smo bliže gmotnemu in s tem tudi нравnemu propadu kmetiškega stanu. A če se pojmi razbistrijo in moči združijo — vzmoremo vse ovire in uspejemo v svojo in drugih častno in večno srečo. Na gospodarskem polju se bo odločilo tudi narodno in versko vprašanje.

Nadloge naših kmetov.

Pred nekaj dnevi se je odprla nova državna zbornica, za katero se je zadnje tedne po državi toliko delalo, kolikor še nikoli prej. Tekmovali so stanovi, kateri dobi več moči v zbornici, znamenje, da od te strani pričakujejo v sedanjih časih največ pomoči. Tudi naš kmet ni molčal, kakor je imel slabo navado doslej, temuč v dveh skupinah, v občini V. in občinski IV. je govoril glasno, odločno in dostojno. Izbral si je za kandidatke može, vredne njegovega zaupanja, za te je delal in večkrat celó — trpel. Sedaj, ko je večinoma že potihnila borba, ter se prične delo v novej zbornici, sedaj pa tudi želi, da se poslanci ondi spomnijo njegovega stanu nadlog in težav, zato jih danes na izrečno vsestransko željo tukaj nekaj opišemo.

1. Je obče znano, da kmeta dandanes najbolj tlačijo dolgovi. Temu pa ni on toliko kriv, kakor neugodne razmere njegovega stanu. Kadar on prevzame posestvo, zavijejo ga še kaj v plenice — dolgovi, katere ga navadno obdajajo potem celo dobo kmetovanja. Temu vzrok je prvič previsoka cenitev zemljišč zapustniku. Sin ali hči navadno nima veliko hvaležnosti do svojega roditelja, ker je moral ob smrti ali izročitvi posestvo z njim drago kupiti. Deleži previsoki namreč dedičem so mu tako težko breme, da jih skoraj ne znore, nasprotno pa tudi dedičem navadno ne izdajo toliko, ker jih težko izterjajo. Gotova krivica je tukaj, da se zemljišča cenijo dedičem po njih pravi vrednosti, temuč le tako visoko se naj ceni, kolikor v sedanjem času posestvo vsaj v 20. letih dobička nese! Le tako bode imel mladi kmet veselje do gospodarstva, ako vidi, da bode kedaj mogel zmagati svoje nasprotnike — dolgove.

2. Je dalje znano, da zraven plenice dolgov, še bolj vežejo kmeta močni povelji in to so previsoke obresti. Poglejmo primer. Država je pred več leti ustanovila poštne hranilnice, v katerih se ona ne upa višje od 3% obrestovati. Če torej država, ki ima vendar na razpolago mnogo pomočkov do kapitala, ne upa višje od 3% obrestovati, kako vendar naj se terja to od ubogega kmeta? Ali če se morda ona izgovarja z

neugodnimi financami, le niso to za kmeta slabe letine, neugodna trgovina, tuja konkurenca, čedalje dražji delavci itd. Sploh naj se vzamejo za mero te slabe okoliščine, ako in kedar se določa postavna naredba za obresti. Stavimo glave, ako se more kmet v 20. letih z čistim dohodkom zemljiških pridelkov iznebiti glavnice dolga, in v toliko merijo obresti 5%. Razume se samo, da so torej previsoke obresti za kmeta velika krivica, katerih upliv se na hirajočemu kmetijstvu splošno kaže.

Žalibog, da tudi domači zavodi morajo posojevati z 5% do 6%. Za kmeta nižje obresti! To se bi pa najlažje doseglo, ko bi država ustanovila nekako banko, katera bi v zvezi s pošto hranilnico delovala v pomoč kmetu. Ondi bi se naj poskrbelo, da bi kmet za nizke obresti in z malimi stroški dobil pomoč v zadregi, kar seveda se bi zagotovilo na zemljišče. Ako bi vlada takšen zavod ustanovila, pomagala bode kmetom najhitreje in tako si okrepila ta glavni svoj steber.

Takšen zavod pa bi ne bil kmetom nikaka koncesija ali predprava, nego le podobna podpora, kakoršna se deli drugim stanovom. Vsako leto skoro se povišujejo plače uradnikom, učiteljem in drugim, le kmet ima v tem težko izjemo. Nižje obresti naj bodo njemu pomoček, da se utrdi na posestvu, kateremu žrtvuje vse svoje moči, da ga bode ono tudi redilo v starosti.

3. Se boje naši kmetje, da bi se pogodba z Ogersko ne pretrgala. Ako se uvede colnina, pobiranje od naših izdelkov, šlo bode najbrž na račun naših kmetov. Ti pošiljajo največ lesno blago na Ogersko, od koder dobivajo dosti živeža, zlasti koruze. Znano polajšanje na železnicah »refakcija« imenovano, nas uči, kako znajo Madjari vse le v svoj prid obrniti. Ko se je ta uvedla, sprejemali so naše blago le s pogojem, da se ta poboljšek njim prepusti. Pri uvedanju colnine bodo gotovo to težavo zvrnili na naša ramena, zlasti sedaj, ko lesna trgovina vsled nizke cene hira in se blago težko spravi v denar. Z ozirom na te okoliščine naše gg. poslance iskreno prosimo, naj bodo tudi v tej reči nam zavetniki — zagovorniki.

4. Sedaj pridemo do točke, katera je vzrok veliko, da leze država in kmet v dolgove, in to je prevelika draginja dela. Delavci obeh ne poznajo ali nočejo poznati reve svojih gospodarjev, zato kriče le vedno: več in več! Tako delajo pri državi uradniki, učitelji in razni sluge, pri kmetu pa hlapci in dninarji. Pri prvih nam težko dene povišanje plač z ozirom na slabo denarno stanje države in dežel, prav zelo pa nas boli, ko vidimo, da se prav mladi uradniki ali vojaški dostojanstveniki v najboljših letih podajo v dostikrat — nezasluzeni pokoj. To stane države in davkoplačilce po krivici preveč denarja. Grozno ironično pa je gledati, te stanove z čedalje obilnejšim osebstvom in večjim zaslužkom, zraven pa primerjati »milostno« ravnanje s kmetom po eksekutorjih. Ti dve sliki naj se spravita v ravnotežje, to bodi naša prošnja in zahteva do novih gg. poslancev.

Glede delavcev na kmetih pa smo se misli, naj se jim nekako pristrižejo peruti za izprehod iz jednega kraja v drugega. S tem se bode morda ohladila jim ošabnost, s katero se sedaj ponašajo: »bom pa drugam šel«. Zlasti pa zahtevamo, da naj se zavarovanje njih življenja, stroški za bolniške blaginje in drugi enaki zavodi oprejo le samo na njih ramena, ne pa na kmeta, kakor dozda. Pomislimo težo, s katero nosi kmet preživljanje revežev. Prvič mora vsled družinske postave prirediti bolnega posla do 4 tedne. Drugič ko pride ta na stroške občini, kjer je plačnik večinoma zopet on. Tretjič ako gre v bolnišnico ali hiralnico; oboje plačata dežela in občina, ti pa mora zalagati med drugimi skoro

največ — kmet. Četrtrič je ustanovljena zavarovalnica zoper nezgode delavcev, tukaj pa je naravnost med $\frac{9}{10}\%$ stroškov obložen kmet. Navrh ga še petič primejo pri bolniških blagajnah, tako da res že ni konca teh »podpor«, »deležev« ali »zavarovanj«. Tako se torej skrbi za delavce, navrh nam pa še širokousti socialisti trdijo, kako zapuščen je delavec in koliko bi mu moral dodati še delodajalec. V mestih in tovarnah je mogoče res, ali na deželi nikdar! Proti takim in enakim nakam dajte zopet braniti, gg. poslanci, kmeta!

5. Omeniti še nam je predpravil, ki jih ima na kmetovem zemljišču lovec, v kvar njegovim sadežem. Tukaj tožbe gotovo ne bodo nehale prej, da se ustreže pravičnim zahtevam kmeta. Sploh bi nam ne zmanjkalo skoraj tožba in krivic, ako bi jih hoteli vse zapisati. Glavne položimo te v roke naših zastopnikov, z iskreno prošnjo, se za njih pravo in tako tudi naše blagostanje z vsemi močmi potegovati. V vseh prašanjih in delovanju v državnem zboru pa jih prosimo sledeče: Skrbite na blagostan kmečkega stanu in ne zidati preveč za njegova slaba ramena!

Pohorski.

Cerkvene zadeve.

Duhovne vaje v Ločah.

Duhovne vaje smo imeli od dne 20. do 29. sušca, katerih se je udeležilo ogromno število ljudi iz domače in tudi iz drugih župnij. Prišli so celo takšni, kojim ni bilo volja se zadnjega sv. misijona udeležiti. Sicer je še pa morebiti kdo, ki se iz mlačnosti, zanikernosti in morda iz trdovratnosti te sv. pobožnosti ni hotel udeležiti, za takšnega pa veljajo besede, ki smo jih v eni pridigi slišali, kakor je sam Bog nekdanj govornik: »V svojih grehih boste umrli in jaz se bodem vašemu pogubljenju smejal.«

Ne želimo, da bi se kateremu pripetilo, kakor se je bilo nad dvema kmalu po zadnjem sv. misijonu zgodilo, ki se ga nista hotela udeležiti. Starejši je rekel, ko so se bili gg. misijonarji pripeljali, vpričo drugih: »Zakaj pridejo ti črnosuknjariji, saj imamo tukaj gospode, naj bi te ljudje poslušali!«

Ta mož ni šel takrat k sv. misijonu, tudi drugače ga ni bilo v cerkvi videti, in kaj ga je na slednje zadelo? V kratkem po sv. misijonu je naglo, nepreviden umrl, ko nihče pri njem ni bil. Kakor navadno, šel je okoli sedme ure zvečer počivat, in okoli devete ure, ko so se drugi k počitku spravljali, so mrtvega v postelji našli. Bog se ga usmili!

Drugi, precej mlajši od tega moža, je bil morebiti bolj zapeljan, pa hudobnega srca ravno ni bil, ker, če je slišal se od sv. rečij pogovarjati, so mu precej solze v oči bile, ali sv. misijona se pa le ni hotel udeležiti, in kaj se je z njim zgodilo? Mrtvoud ga je zadel. Č. g. župnik so ga bili precej tisti dan s sv. poslednjim oljem sprevideli, več storiti niso mogli, ker z drugimi udi vred mu je bil tudi njegov jezik otrpnel, in tako je skoro 14 dni nemilo smrt pričakoval in svojo dušo izdihnil, ko brž nihče ravno tačas pri njem ni bil.

Bog daj, da bi vsi, ki so se letos teh duhovnih vaj udeležili, si nauke, ki smo jih slišali, v svojih sreih ohranili in se po njih ravnali! Hvala in slava pa zlasti č. g. župniku, ki so že toliko žrtvovali za svoje ovčice! Enako lepa hvala č. gg. misijonarjem, ki so se toliko trudili zavoljo naših neumrjočih duš! Hvala pa tudi vsem drugim č. gospodom, ki so marljivo spovedovati pomagali!

Gospodarske stvari.

Obrezovanje sadnega drevja.

Dosti je pri sadjareji dela potrebnega, o katerem misli priprosti kmetič ravno nasprotno. Med to spada tudi obrezovanje in trebljenje sadnega drevja. Tega naši očetji niso znali, pa tudi niso hoteli vedeti o tem. Zato pa tudi vidimo njih zapuščino, staro drevje v takem stanu, da se le še čudimo, da je še toliko vzraslo in rodilo. V naslednjem hočem kratko opisati, kaj je obrezovanje za sadno drevje in kako se mora izvrševati?

Ako imaš kmetič plevelnasto žito, brž pošlješ ženske plevce, da plevel poruvajo in odstranijo. Če vidiš, da je koruza pregosto nasajena, brez usmiljenja jo ob grobanju potrgaš, kar se ti je zdi odveč. Enako tudi v gozdu opaziš, kjer je drevje pregosto, ondi je ga nekaj suši, ker vsemu pomanjkuje v zemlji rodovitnosti, zunaj pa zraka in svetlobe. Kar potrebuje za hrano rastlina in gozdno drevo, to vse še bolj v obilnej meri je potrebno sadnemu drevju. To pa v dvojnem oziru. Mlado drevo potrebuje moči za rast, staro pa za rodovitnost. Obojemu se ustreže samo z umnim obrezovanjem. Ono je nekako zdravilo, s katerim se drevesu zagotavlja rast in pa pospešuje rodovitnost.

Toda obrezovanje mora se goditi pravilno in o pravem času. V jeseni ali po zimi je škodljivo zavoljo mraza, kateri nove rane lahko razsuši, da razpokajo. Po letu pa to velja še manj, ker iz ran začne teči sok, enako, kakor kri pri človeku. Pravi čas torej je za obrezovanje zgodnja spomlad. To pa velja — enako kakor za presajanje drevja — tako dolgo, dokler drevje ne poganja. Pozneje se z obrezovanjem več škoduje, nego koristi.

Kako se mora sadno drevje obrezovati, odvisno je največ od tega, v kakšnem stanu da ono je. Prvo, kar mu je odrezati in odstraniti, to je vejevje, ki se že suši. Z njim drevo ne bo nikoli več oživel, temuč takšna hirajoča veja le po nepotrebnem vleče hrano od drevesa. Vrh tega takšna veja kazi pogled na celo drevo. Odrezati se mora veja prav pri deblu, da se z njo vred opravi tudi bolezen, ki jo je mučila.

Drugi se morajo odrezati vse divje mladike, obrastlike imenovane. Nekatero drevo jih je vse polno in ker rastejo sila naglo, izgledalo bi takšno drevo v par letih enako grmovju v hosti, ne pa sadnemu drevesu. Tega seveda pravi sadjarejec ne more trpeti, ne samo radi lepote, temuč še bolj zavoljo rodovitnosti drevesa. Na pol divje mladike namreč drevesu povzijejo moč, da ne mora pognati sadnih popkov, ali če jih že požene, nima moči dajati jim dosta življenja. Zato rodi takšno drevo malokdaj in še takrat sad, ki ni podoben drugemu enake vrste.

Mladike na drevesu sme se pustiti le takrat, kadar hočemo staro drevo nekako obnoviti. Tedaj pustimo, pa le nekaj takšnih lesnih mladik, med tem ko stare veje zraven odrežemo. Te se morajo v prihodnje leto lepo obrezati, da jih s tem prisilimo polagoma poganjati cvetnih ali sadnih popkov. Razume se, da se pri obrezovanju morajo vsaj večje rane zamazati z mazilom od ilovice, kateri se primeša nekoliko apna, da bolje drži.

Obrezovanje ima tudi to dobro stran, da se ob enem pregleda drevo in očisti vse nesnage. Med to štejemo v prvi vrsti zajedavko, mah, kateri se posebno v senčnih krajih razvija po drevju in mu mnogo škoduje. Tudi krastava in razpokana skorja, kakor razne druge bolezni drevja se lahko ob enem očedijo in z zdravili oskrbijo. Med te spadajo v prvi vrsti rak, kateremu ne vemo družega zdravila, nego rano lepo očediti in nanjo